

วิชา หุ่นส่วน

การบรรยายภาคคำ ครั้งที่ ๘ และ ๙

วันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๗

ดร.พรภัทร์ ดันติกุลานันท์

ผู้พิพาศาสตร์ชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา

1

หุ่นส่วน บรรยาย ๘ ครั้ง บริษัท บรรยาย ๘ ครั้ง

๑. ครั้งที่ ๑ และ ๒ วันศุกร์ที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๗ เวลา ๑๘.๐๐ ถึง ๑๙.๕๐ น.
๒. ครั้งที่ ๓, ๔ และ ๕ วันศุกร์ที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๖๗ เวลา ๑๗.๐๐ ถึง ๑๙.๕๐ น.
๓. ครั้งที่ ๖ และ ๗ วันศุกร์ที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๗ เวลา ๑๘.๐๐ ถึง ๑๙.๕๐ น.
- ๔. ครั้งที่ ๘ และ ๙ วันศุกร์ที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๗ เวลา ๑๗.๐๐ ถึง ๑๘.๕๐ น.**
๕. ครั้งที่ ๑๐ และ ๑๑ วันศุกร์ที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๗ เวลา ๑๗.๐๐ ถึง ๑๘.๕๐ น.
๖. ครั้งที่ ๑๒ และ ๑๓ วันศุกร์ที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๖๗ เวลา ๑๗.๐๐ ถึง ๑๘.๕๐ น.
๗. ครั้งที่ ๑๔ และ ๑๕ วันศุกร์ที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๗ เวลา ๑๗.๐๐ ถึง ๑๘.๕๐ น.
๘. ครั้งที่ ๑๖ วันศุกร์ที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๗ เวลา ๑๘.๐๐ ถึง ๑๘.๕๐ น.

2

ห้างหุ้นส่วนจำกัด

3

หัวข้อที่ ๑ ลักษณะของห้างหุ้นส่วนจำกัด

หัวข้อที่ ๒ การจัดตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัด

หัวข้อที่ ๓ หุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด

หัวข้อที่ ๔ หุ้นส่วนจำกัดความรับผิด

4

หัวข้อที่ ๔ หุ้นส่วนจำกัดความรับผิด

ลักษณะพิเศษของหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด

- ๔.๑ ไม่มีอำนาจจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด
- ๔.๒ ห้ามเอาชื่อเรียกขานระคนเป็นชื่อห้าง
- ๔.๓ ทุน (หุ้น) เป็นหลักประกันการชำระหนี้
- ๔.๔ คุณสมบัติไม่เป็นสาระสำคัญ
- ๔.๕ เจ้าหนี้ของห้างจะฟ้องได้ต่อเมื่อห้างเลิกกัน

๔.๑ ไม่มีอำนาจจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด

มาตรา ๑๐๘๗ อันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น ท่านว่าต้องให้แต่เฉพาะผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดเท่านั้นเป็นผู้จัดการ

(๑) เหตุผล เพราะรับผิดเพียงจำกัด อาจใช้ความระมัดระวังน้อย บุคคลภายนอกอาจเข้าใจผิดว่าเป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด

(๒) หากสอดเข้าจัดการงาน ต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกในหนี้ของห้างไม่จำกัดจำนวน (หลังจากห้างผิดนัดชำระหนี้) ตามมาตรา ๑๐๘๘ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๑๐๗๐

มาตรา ๑๐๘๘ วรรคหนึ่ง ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดผู้ใดสอดเข้าไปเกี่ยวข้องจัดการงานของห้างหุ้นส่วน ท่านว่าผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบในบรรดาหนี้ทั้งหลายของห้างหุ้นส่วนนั้นโดยไม่จำกัดจำนวน

(๓) การ “สอด” เข้าจัดการงาน มีเงื่อนไขว่าการนั้นต้องผูกพันตัวห้างด้วย คือ (๑) การงานที่ทำอยู่ภายในขอบวัตถุประสงค์ และ (๒) ได้ทำไปโดยพลการ แต่มีการให้สัตยาบันโดยห้างตามมาตรา ๗๗ ประกอบมาตรา ๘๒๓ วรรคหนึ่ง หรือ ได้ทำไปโดยได้รับมอบอำนาจจากหุ้นส่วนผู้จัดการ (แม้รับมอบอำนาจ ก็ยังถือว่า “สอด”) หากอยู่ในขอบอำนาจ การนั้นก็ผูกพันห้างตามมาตรา ๘๒๐ แต่ถ้าอยู่นอกขอบอำนาจ ห้างต้องให้สัตยาบัน ตามมาตรา ๘๒๓ วรรคหนึ่ง

(๔) ความรับผิดของหุ้นส่วนผู้สอดเข้าจัดการงาน ครอบคลุมถึงหนี้ทั้งปวงของห้างที่มีต่อบุคคลภายนอกทั้งหมด (ถือว่าบุคคลทั่วไปเข้าใจผิดไปแล้ว) ไม่จำกัดเฉพาะกิจการที่สอดเข้าจัดการ ส่วนระหว่างหุ้นส่วนด้วยกันเอง ความรับผิดยังคงเป็นไปตามมาตรา ๑๐๗๗ (๑)

(ให้ดูตัวอย่างท้ายหัวข้อ ๔.๑ นี้ประกอบ)

มาตรา ๘๒๐ ตัวการย่อมมีความผูกพันต่อบุคคลภายนอกในกิจการทั้งหลายอันตัวแทนหรือตัวแทนช่วงได้ทำไปภายในขอบอำนาจแห่งฐานตัวแทน

มาตรา ๘๒๓ ถ้าตัวแทนกระทำการอันใดอันหนึ่งโดยปราศจากอำนาจก็ดี หรือทำนอกทำเหนือขอบอำนาจก็ดี ท่านว่าย่อมไม่ผูกพันตัวการ เว้นแต่ตัวการจะให้สัตยาบันแก่การนั้น

ถ้าตัวการไม่ให้สัตยาบัน ท่านว่าตัวแทนย่อมต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกโดยลำพังตนเอง เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าบุคคลภายนอกนั้นได้รู้อยู่ว่าตนทำการโดยปราศจากอำนาจ หรือทำนอกเหนือขอบอำนาจ

(๕) หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดห้ามจัดการงาน จึงลงหุ้นเป็นแรงงานไม่ได้ แต่เป็นผู้ชำระบัญชีห้างได้ (เพราะห้างเลิกแล้ว)

มาตรา ๑๐๘๓ การลงหุ้นของผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดนั้น ท่านว่าต้องให้ลงเป็นเงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่น ๆ

มาตรา ๑๐๘๙ ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดนั้นจะตั้งให้เป็นผู้ชำระบัญชีของห้างหุ้นส่วนก็ได้

(๖) หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดห้ามจัดการงาน จึงค้าขายแข่งได้

มาตรา ๑๐๙๐ ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดจะประกอบการค้าขายอย่างใดๆ เพื่อประโยชน์ตนหรือเพื่อประโยชน์บุคคลภายนอกก็ได้ แม้ว่ากรงานเช่นนั้นจะมีสภาพเป็นอย่างเดียวกันกับการค้าขายของห้างหุ้นส่วนก็ไม่ห้าม

9

ตัวอย่าง ๑

ห้างหุ้นส่วนจำกัด ขายไก่อ่าง มี ก ข เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด และเป็นผู้จัดการ ค เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด แต่ไปซื้อเนื้อไก่อจากบุคคลภายนอกโดยพลการ ซึ่งอยู่ในขอบวัตถุประสงค์ของห้าง หากห้างให้สัตยาบัน ตามมาตรา ๗๗ ประกอบมาตรา ๘๒๓ วรรคหนึ่ง ผูกพันห้าง เจ้าหนี้เรียกให้ห้างรับผิด และให้ ค รับผิดได้ไม่จำกัด หลังจากห้างผิดนัด ตามมาตรา ๑๐๗๐ เป็นกรณีมาตรา ๑๐๘๘ วรรคหนึ่ง แต่ถ้าห้างไม่ให้สัตยาบัน ไม่ใช่กรณีมาตรา ๑๐๘๘ วรรคหนึ่ง เพราะไม่ผูกพันห้าง ต้องเรียกให้ ค รับผิดเป็นการส่วนตัว ตามมาตรา ๗๗ ประกอบมาตรา ๘๒๓ วรรคสอง

10

ตัวอย่าง ๒

ถ้า ค หุ้นส่วนจำกัดความรับผิด ไปซื้อเนื้อหมูจากบุคคลภายนอก มาขายโดยพลการ ห้างให้สัตยาบันไม่ได้เพราะอยู่นอกขอบวัตถุประสงค์ ตามมาตรา ๖๖ ต้องเรียกให้ ค รับผิดเป็นการส่วนตัวและไม่ใช้กรณีมาตรา ๑๐๘๘ วรรคหนึ่ง

ตัวอย่าง ๓

ถ้า ค ได้รับมอบอำนาจจาก ก ให้เป็นตัวแทนไปซื้อเนื้อไก่อจากบุคคลภายนอก การดังกล่าวผูกพันห้าง ตามหลักตัวแทน มาตรา ๘๒๐ แต่ยงถือว่า ค สอดเข้าจัดการงาน บุคคลภายนอกเรียกให้ห้างรับผิด และให้ ค รับผิดได้ไม่จำกัด หลังจากห้างผิดนัด ตามมาตรา ๑๐๗๐ เป็นกรณีมาตรา ๑๐๘๘ วรรคหนึ่ง

11

๔.๒ ห้ามเอาชื่อหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดเรียกขานระคนเป็นชื่อห้าง

มาตรา ๑๐๘๑ ห้ามมิให้เอาชื่อของผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดมาเรียกขานระคนเป็นชื่อห้าง

มาตรา ๑๐๘๒ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดคนใดยินยอมโดยแสดงออกชัดหรือโดยปริยายให้ใช้ชื่อของตนระคนเป็นชื่อห้างไซ้ ท่านว่าผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้นจะต้องรับผิดต่อบุคคลภายนอกเสมือนดังว่าเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดนั้น

แต่ในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนกันเองนั้น ความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนเช่นนี้ ท่านให้คงบังคับตามสัญญาหุ้นส่วน

(๑) ชื่อจริงหรือชื่อสกุล แม้นำใช้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของชื่อห้าง แต่ไม่รวมถึงส่วนหนึ่งของชื่อ (ข้อสอบผู้ช่วยสนามใหญ่ ก.พ. ๖๓)

12

(๒) ไม่รวมถึงชื่อของบุคคลภายนอก และบุคคลภายนอกไม่ต้องรับผิดชอบ หลัก “ผู้แสดงตนว่าเป็นหุ้นส่วนต้องรับผิดชอบ มาตรา ๑๐๕๔” ไม่ใช่กับหจก.

(๓) การยินยอมอาจโดยชัดแจ้งด้วยวาจาหรือกิริยา หรือโดยปริยาย เช่น ไม่คัดค้านที่ตกลงกันให้ใช้ชื่อตน

(๔) ไม่จำเป็นว่าบุคคลภายนอกต้องรู้หรือไม่รู้ว่าเป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบ ดังนั้น เมื่อยินยอมให้ใช้ชื่อ จึงรับผิดชอบหนี้ทั้งปวงโดยไม่จำกัดเสมือนเป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบ

(๕) ระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกัน คงรับผิดชอบไม่เกินส่วนที่ตนรับว่าจะลงหุ้น ตามมาตรา ๑๐๗๗ (๑) และมาตรา ๑๐๘๒ วรรคสอง

๔.๓ ทุน(หุ้น)ของหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบเป็นหลักประกันการชำระหนี้

(๑) เป็นหลักการที่นำมาซึ่งมาตรา ๑๐๘๔ และ ๑๐๘๕ เหตุผล คือ เมื่อห้างเล็ก ต้องชำระหนี้ก่อนคืนทุน จึงต้องป้องกันไม่ให้หุ้นส่วนทำให้ทุนลดลงระหว่างดำเนินกิจการ (หุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบต้องรับผิดชอบโดยไม่จำกัดจำนวน (หลังห้างผิดนัด) อยู่แล้ว ไม่ต้องอยู่ภายใต้หลักนี้)

(๒) มาตรา ๑๐๘๔ วรรคหนึ่ง การจ่ายเงินปันผลหรือดอกเบี้ยให้แก่หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบต้องเป็นการจ่ายจากเงินกำไร

“กำไร” กำไรสะสม คือ จำนวนทรัพย์สินทั้งหมด หักหนี้และส่วนลงหุ้นทั้งหมด ซึ่งไม่ใช่เพียงรอบบัญชีล่าสุด แต่ต้องดูทุกรอบบัญชีย้อนหลังจนถึงปัจจุบัน

“เงินปันผล” เงินที่หุ้นส่วนตกลงแบ่งจากทรัพย์สินของห้างเพื่อคืนแก่หุ้นส่วน

“ดอกเบี้ย” ข้อตกลงระหว่างหุ้นส่วนว่าในแต่ละปีต้องจ่ายดอกเบี้ยให้แก่หุ้นส่วนที่ลงหุ้นด้วยเงินสด (สร้างแรงจูงใจให้ลงหุ้นด้วยเงินสด)

- ถ้าห้างไม่มี “กำไร” ห้ามจ่ายเงินปันผลหรือดอกเบี้ยแก่หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบจากเงินส่วนอื่น เพราะทุนของห้างลดน้อยลง ทำให้เจ้าหนี้เสียเปรียบ

(๓) มาตรา ๑๐๘๔ วรรคสอง ถ้าห้างขาดทุนจนทุนลดน้อยลง ห้ามแบ่งเงินปันผลหรือดอกเบี้ยแก่หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบ จนกว่าหุ้นที่ขาดได้คืนมาเต็มจำนวน เพราะเท่ากับคืนทุนทางอ้อมแก่หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบ ชัดหลัก “หนี้ยอมได้คืนก่อนทุน”

(๔) มาตรา ๑๐๘๔ วรรคสาม ถ้าได้เงินปันผลหรือดอกเบี้ยไปตามมาตรา ๑๐๘๔ โดยสุจริตไม่ต้องคืน แต่หากไม่สุจริต ห้างเรียกคืนได้ แม้ห้างไม่เรียกต่อมาห้างเล็กกัน เจ้าหนี้เรียกให้หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบเอาเงินนั้นมาชำระแก่เจ้าหนี้ได้ ตามมาตรา ๑๐๘๕ วรรคสอง (๓) (ดูหัวข้อ ๔.๔)

ตัวอย่าง ก และ ข เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบ ค เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบ ห้างมีทรัพย์สิน ๖๐๐,๐๐๐ บาท ทุกคนลงหุ้นเป็นเงินคนละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท และเงินที่กู้จาก ง ๓๐๐,๐๐๐ บาท

กรณีที่ ๑ ปีที่ ๑ ทรัพย์สินเพิ่มเป็น ๙๐๐,๐๐๐ บาท เมื่อหักหนี้และส่วนลงทุนเท่ากับมีกำไร ๓๐๐,๐๐๐ บาท

ปีที่ ๒ ห้างขาดทุน ทรัพย์สินลดลงเหลือ ๗๐๐,๐๐๐ บาท

แม้ว่าจะขาดทุนในปีที่ ๒ แต่เมื่อหักหนี้และส่วนลงทุนยังมีกำไรสะสมอยู่ ๑๐๐,๐๐๐ บาท แบ่งเงินปันผลจากกำไรให้ ค หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบได้

กรณีที่ ๒ ปีที่ ๑ ทรัพย์สินเพิ่มเป็น ๗๐๐,๐๐๐ บาท เมื่อหักหนี้และส่วนลงทุนเท่ากับมีกำไร ๑๐๐,๐๐๐ บาท

ปีที่ ๒ ห้างขาดทุน ทรัพย์สินลดลงเหลือ ๔๐๐,๐๐๐ บาท

ลองสมมติว่าหากห้างเลิกกันชำระบัญชี ต้องได้รับชำระหนี้ก่อน ๓๐๐,๐๐๐ บาท เงินที่เหลือ ๑๐๐,๐๐๐ บาท เฉลี่ยคืนแก่หุ้นส่วน ๓๓,๓๓๓ บาท เฉลี่ยรับส่วนที่ขาดทุนตามส่วนลงทุน (มาตรา ๑๐๖๓)

ดังนั้น กรณีนี้ห้างขาดทุนจนทุนลดน้อยลงแล้ว (ทุนเดิม ๓๐๐,๐๐๐ บาท ขณะนี้เหลือ ๑๐๐,๐๐๐ บาท) ถ้าห้างจ่ายเงินปันผลแก่ ค ก็จะเป็นการคืนทุนทางอ้อม อาจทำให้เจ้าหนี้เสียหาย มาตรา ๑๐๘๔ วรรคสอง จึงห้ามไว้

17

(๕) มาตรา ๑๐๘๕ ต้องรับผิดชอบบุคคลภายนอกเท่าที่แสดงออกว่าลงทุนมากกว่าความเป็นจริง

“ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบได้แสดงด้วยเจตหมายหรือใบแจ้งความหรือด้วยวิธีอย่างอื่นให้บุคคลภายนอกทราบว่าตนได้ลงทุนไว้มากกว่าจำนวนซึ่งได้จดทะเบียนเพียงใด ท่านว่าผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบเท่าถึงจำนวนเพียงนั้น”

18

๔.๔ คุณสมบัติของหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบไม่เป็นสาระสำคัญ

เพราะรับผิดชอบจำกัด สิทธิหน้าที่จำกัด การเป็นหุ้นส่วนไม่เป็นการเฉพาะตัว สาระสำคัญอยู่ที่เงินหรือทรัพย์สินที่ลงทุน นำมาซึ่งผล ๒ ประการ

(๑) โอนหุ้นให้บุคคลอื่นได้โดยไม่ต้องรับความยินยอมของหุ้นส่วนอื่น

มาตรา ๑๐๙๑ ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบจะโอนหุ้นของตนปราศจากความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนอื่นๆ ก็โอนได้

- เปรียบเทียบกับหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบ ซึ่งตามมาตรา ๑๐๓๒ และ ๑๐๔๐ มาใช้ ตามมาตรา ๑๐๘๐ วรรคหนึ่ง การโอนหุ้นเป็นการเปลี่ยนแปลงข้อสัญญาจัดตั้งห้าง และเป็นการชักนำบุคคลภายนอกเข้ามาเป็นหุ้นส่วน ต้องได้รับความยินยอมจากหุ้นส่วนอื่น

19

(๒) หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบ ตาย ล้มละลาย ไร้ความสามารถ ห้างไม่เลิกกัน

มาตรา ๑๐๙๒ การที่ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบตายก็ดี ล้มละลายหรือตกเป็นคนไร้ความสามารถก็ดี หากเป็นเหตุให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดต้องเลิกกันไม่ เว้นแต่จะได้มีข้อสัญญากันไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๐๙๓ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบผู้ใดตาย ท่านว่าทายาทของผู้นั้นยอมเข้าเป็นหุ้นส่วนแทนที่ผู้ตาย เว้นแต่จะได้มีข้อสัญญากันไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๐๙๔ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบผู้ใดล้มละลาย ท่านว่าต้องเอาหุ้นของผู้นั้นในห้างหุ้นส่วนออกขายเป็นสินทรัพย์ในกองล้มละลาย - เปรียบเทียบกับหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบ นำมาตรา ๑๐๕๕ (๕) ในห้างหุ้นส่วนสามัญมาใช้ ตามมาตรา ๑๐๘๐ วรรคหนึ่ง

20

๔.๕ เจ้าหนี้ของห้างจะฟ้องหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดได้ต่อเมื่อห้างเลิกกัน

มาตรา ๑๐๙๕ วรรคหนึ่ง ตราบใดห้างหุ้นส่วนจำกัดยังมีได้เลิกกัน ตราบนั้นเจ้าหนี้ของห้างย่อมไม่มีสิทธิจะฟ้องร้องผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดได้

(๑) นอกจากจะฟ้องได้ต่อเมื่อห้างเลิกแล้ว เจ้าหนี้ของห้างยังถูกจำกัดให้บังคับเอาแก่ทรัพย์สินเฉพาะบางอย่าง

มาตรา ๑๐๙๕ วรรคสอง เจ้าหนี้ของห้างมีสิทธิฟ้องร้องผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดได้เพียงจำนวนดังนี้ คือ (๑) จำนวนลงทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนเท่าที่ยังค้างส่งแก่ห้างหุ้นส่วน (๒) จำนวนลงทุนเท่าที่ผู้เป็นหุ้นส่วนได้ถอนไปจากสินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วน (๓) จำนวนเงินปันผลและดอกเบี้ยซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนได้รับไปแล้วโดยทุจริตและฝ่าฝืนต่อบทมาตรา ๑๐๘๔

ตัวอย่าง ก และ ข เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด ค เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด ลงหุ้นคนละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ชำระส่วนลงทุนแล้วคนละ ๕๐,๐๐๐ บาท ค ได้ถอนทุนคืน ๒๐,๐๐๐ บาท และ ค ได้รับเงินปันผลที่จ่ายขณะห้างขาดทุนไปโดยทุจริตอีกจำนวน ๓๐,๐๐๐ บาท

ถ้าห้างยังไม่เลิก เจ้าหนี้ห้างเรียกให้ ค รับผิดในหนี้ของห้างไม่ได้เมื่อห้างเลิก สามารถบังคับแก่ทรัพย์สินดังนี้

(๑) ส่วนลงทุนที่ ค ยังค้างชำระอยู่ ๕๐,๐๐๐ บาท

(๒) เงินส่วนที่ ค ถอนทุนคืนไป ๒๐,๐๐๐ บาท

(๓) เงินปันผลที่ ค รับไว้โดยทุจริตและฝ่าฝืนต่อมาตรา ๑๐๘๔ จำนวน ๓๐,๐๐๐ บาท

(๒) เจ้าหนี้จะมาฟ้องเรียกให้ชำระหนี้ตามมาตรา ๑๐๕๑ ไม่ได้

ฎีกาที่ ๒๕๑/๒๕๖๒ มาตรา ๑๐๕๑ ที่บัญญัติให้หุ้นส่วนซึ่งออกจากห้างไปแล้วยังต้องรับผิดในหนี้ซึ่งห้างก่อให้เกิดขึ้นก่อนออก ใช้บังคับแก่ห้างหุ้นส่วนสามัญ ซึ่งหุ้นส่วนทุกคนต้องรับผิดร่วมกันโดยไม่จำกัดจำนวน ในการชำระหนี้อันได้เกิดขึ้นเพราะจัดการไปในทางที่เป็นธรรมดาการค้าขายของห้างนั้น แตกต่างจากหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดในห้างหุ้นส่วนจำกัด ซึ่งรับผิดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนรับจะลงทุนและในระหว่างที่ห้างยังไม่เลิก เจ้าหนี้ของห้างไม่มีสิทธิฟ้องหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด กรณีจึงไม่อาจนำมาตรา ๑๐๕๑ มาใช้บังคับแก่หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดในห้างหุ้นส่วนจำกัดได้ แม้หนี้ค่าภาษีอากรจะเกิดขึ้นระหว่างที่จำเลยเป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด จำเลยก็ไม่ต้องรับผิด

สรุป มีเพียงบางกรณีที่หุ้นส่วนจำกัดความรับผิด ต้องรับผิดไม่จำกัด หรือรับผิดเกินส่วนที่ตนลงทุน เช่น

(๑) ก่อนหน้าจดทะเบียนห้าง ตามมาตรา ๑๐๗๙ รับผิดไม่จำกัดถือว่าเป็นหุ้นส่วนในห้างสามัญไม่จดทะเบียน

(๒) ยอมให้ใช้ชื่อระคนชื่อห้าง ตามมาตรา ๑๐๘๑ และ ๑๐๘๒ รับผิดไม่จำกัดเหมือนหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด

(๓) แสดงว่าลงทุนมากกว่าเป็นจริง ตามมาตรา ๑๐๘๕ รับผิดถึงจำนวนที่แสดง

(๔) สอดเข้าไปจัดการงานของห้าง ตามมาตรา ๑๐๘๘ รับผิดไม่จำกัดเหมือนหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด

บริษัทจำกัด

25

- หัวข้อที่ ๑ ลักษณะของบริษัทจำกัด
- หัวข้อที่ ๒ การจัดตั้งบริษัทจำกัด
- หัวข้อที่ ๓ ทุนของบริษัท (หุ้น) และผู้ถือหุ้น
- หัวข้อที่ ๔ การจัดการงานของบริษัท
- หัวข้อที่ ๕ เงินปันผลและเงินทุนสำรอง
- หัวข้อที่ ๖ การเพิ่มทุนและลดทุน

26

หัวข้อที่ ๑ ลักษณะของบริษัทจำกัด

๑.๑ จัดตั้งโดยสัญญาตั้งแต่สองคนนำทุนมาเข้ากันทำ
กิจการร่วมกันเพื่อหากำไร

- ๑.๒ แบ่งทุนเป็นหน่วย (หุ้น) เท่ากัน
- ๑.๓ ผู้ถือหุ้นรับผิดชอบจำกัดเพียงมูลค่าหุ้นที่ยังส่งไม่ครบ
- ๑.๔ เป็นนิติบุคคล
- ๑.๕ คุณสมบัติของผู้ถือหุ้นไม่เป็นสาระสำคัญ

27

๑.๑ จัดตั้งโดยสัญญาตั้งแต่สองคนนำทุนมาเข้ากันทำกิจการร่วมกันเพื่อ
หากำไร

มาตรา ๑๐๙๗ บุคคลใด ๆ ตั้งแต่สองคนขึ้นไปจะเริ่มกิจการและตั้งเป็น
บริษัทจำกัดก็ได้ โดยเข้าชื่อกันทำหนังสือบริคณห์สนธิ และกระทำการอย่าง
อื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้

มาตรา ๑๐๑๒ อันว่าสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น คือสัญญาซึ่ง
บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปตกลงเข้ากันเพื่อกระทำการกิจการร่วมกัน ด้วย
ประสงค์จะแบ่งปันกำไรอันจะพึงได้แต่กิจการที่ทำนั้น

28

๑.๒ แบ่งทุนเป็นหน่วย (หุ้น) เท่ากัน

มาตรา ๑๐๙๖ อันว่าบริษัทจำกัดนั้น คือบริษัทประเภทซึ่งตั้งขึ้นด้วยแบ่งทุนเป็นหุ้นมีมูลค่าเท่า ๆ กัน โดยมีผู้ถือหุ้นต่างรับผิดชอบจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนยังสงใช้ไม่ครบมูลค่าของหุ้นที่ตนถือ

- บริษัทจดทะเบียนทั้งหมด = ทุนเรือนหุ้น แบ่งออกเป็นหน่วย = หุ้น

- แต่ละหุ้นมีมูลค่าจดทะเบียนเท่ากัน

ตัวอย่าง บริษัทมีทุนจดทะเบียน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท แบ่งทุนเป็นหุ้น ๑๐,๐๐๐ หุ้น มูลค่าจดทะเบียนต่อหุ้น ๑๐๐ บาทต่อหุ้น (เท่ากันทั้งหมด) ทั้ง ๑๐,๐๐๐ หุ้น มีผู้ถือหุ้นอย่างน้อย ๒ คน

29

๑.๓ ผู้ถือหุ้นรับผิดชอบจำกัดเพียงมูลค่าหุ้นที่ยังสงไม่ครบ

มาตรา ๑๐๙๖ อันว่าบริษัทจำกัดนั้น คือบริษัทประเภทซึ่งตั้งขึ้นด้วยแบ่งทุนเป็นหุ้นมีมูลค่าเท่า ๆ กัน โดยมีผู้ถือหุ้นต่างรับผิดชอบจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนยังสงใช้ไม่ครบมูลค่าของหุ้นที่ตนถือ

- ถ้าชำระค่าหุ้นครบแล้ว หากบริษัทไม่สามารถชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ เจ้าหนี้จะเรียกจากผู้ถือหุ้นอีกไม่ได้ แม้จะมีการโอนหุ้นไปอีกก็ทอดก้ตาม

30

๑.๔ เป็นนิติบุคคล

มาตรา ๑๑๑๐ เมื่อได้ประชุมตั้งบริษัทแล้ว ให้ผู้เริ่มก่อการบริษัทขอการทั้งปวงให้แก่กรรมการของบริษัท

เมื่อกรรมการได้รับการแล้ว ก็ให้ลงมือจัดการเรียกให้ผู้เริ่มก่อการและผู้เข้าชื่อถือหุ้นทั้งหลายใช้เงินในหุ้นซึ่งจะต้องใช้เป็นตัวเงิน เรียกหุ้นหนึ่งไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้า ตามที่ได้กำหนดไว้ในหนังสือช้ชวนบอกกล่าวป่าวร้องหรือหนังสือชวนให้ถือหุ้น

มาตรา ๑๑๑๑ เมื่อจำนวนเงินซึ่งว่าไว้ในมาตรา ๑๑๑๐ ได้ใช้เสร็จแล้ว กรรมการต้องไปขอจดทะเบียนบริษัทนั้น

มาตรา ๑๐๑๕ ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทเมื่อได้จดทะเบียนตามบัญญัติแห่งลักษณะนี้แล้ว ท่านจัดว่าเป็นนิติบุคคลต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นทั้งหลายซึ่งรวมเข้ากันเป็นหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น

31

๑.๕ คุณสมบัติของผู้ถือหุ้นไม่เป็นสาระสำคัญ

มาตรา ๑๑๓๒ ในเหตุบางอย่างเช่นผู้ถือหุ้นตายก็ดี หรือล้มละลายก็ดี อันเป็นเหตุให้บุคคลอื่นเป็นผู้มีสิทธิจะได้หุ้นขึ้นนั้น หากว่าบุคคลนั้นนำไปหุ้นมาเวนคืน เมื่อเป็นวิสัยจะทำได้ ทั้งได้นำหลักฐานอันสมควรมาแสดงด้วยแล้ว ก็ให้บริษัทรับบุคคลนั้นลงทะเบียนเป็นผู้ถือหุ้นสืบไป

32

หัวข้อที่ ๒ การจัดตั้งบริษัทจำกัด

๒.๑ ผู้เริ่มก่อการ ๒ คน ทำหนังสือบริคณห์สนธิไปจดทะเบียน

๒.๒ ผู้เริ่มก่อการจัดให้มีผู้เข้าซื้อหุ้นจนครบ

๒.๓ ประชุมตั้งบริษัทและมอบการทั้งปวงให้กรรมการ

๒.๔ กรรมการเรียกให้ผู้เข้าซื้อหุ้นใช้ค่าหุ้นอย่างน้อยร้อยละ ๒๕

๒.๕ กรรมการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทจำกัด

33

๒.๑ ผู้เริ่มก่อการ ๒ คน ทำหนังสือบริคณห์สนธิไปจดทะเบียน
มาตรา ๑๐๙๗ บุคคลใด ๆ ตั้งแต่สองคนขึ้นไปจะเริ่มก่อการและตั้งเป็นบริษัทจำกัดก็ได้ โดยเข้าซื้อกันทำหนังสือบริคณห์สนธิ และกระทำการอย่างอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้

34

มาตรา ๑๐๙๘ หนังสือบริคณห์สนธินั้น ต้องมีรายการดังต่อไปนี้ คือ
(๑) ชื่อบริษัทอันคิดจะตั้งขึ้น ซึ่งต้องมีคำว่า “จำกัด” ไว้ปลายชื่อนั้นด้วยเสมอไป

(๒) ที่สำนักงานของบริษัทซึ่งบอกทะเบียนนั้นจะตั้งอยู่ ณ ที่ใดในพระราชอาณาเขต

(๓) วัตถุประสงค์ทั้งหลายของบริษัท

(๔) ถ้อยคำสำแดงว่า ความรับผิดของผู้ถือหุ้นจะมีจำกัด

(๕) จำนวนทุนเรือนหุ้นซึ่งบริษัทคิดกำหนดจะจดทะเบียนแบ่งออกเป็นหุ้นมีมูลค่ากำหนดหุ้นละเท่าไร

(๖) ชื่อ สำนัก อาชีวะ และลายมือชื่อของบรรดาผู้เริ่มก่อการ ทั้งจำนวนหุ้นซึ่งต่างคนต่างเข้าซื้อไว้คนละเท่าใด

35

มาตรา ๑๑๐๑ บุคคลซึ่งเป็นกรรมการของบริษัทจำกัดจะรับผิดชอบโดยไม่จำกัดก็ได้ ถ้ากรณีเป็นเช่นนั้นไซ้ร้ ท่านว่าต้องจดแถลงความรับผิดชอบนั้นลงไว้ในหนังสือบริคณห์สนธิด้วย

อันความรับผิดชอบโดยไม่จำกัดของผู้เป็นกรรมการนั้น ย่อมถึงที่สุดเมื่อล่วงเวลาสองปีนับแต่วันที่ตัวเขาออกจากตำแหน่งกรรมการ

มาตรา ๑๐๙๙ หนังสือบริคณห์สนธินั้น ให้ทำเป็นต้นฉบับไว้ไม่น้อยกว่าสองฉบับ และให้ลงลายมือชื่อของบรรดาผู้เริ่มก่อการ โดยมีพยานลงชื่อรับรองด้วยสองคน และให้นำฉบับหนึ่งไปจดทะเบียน

ถ้าการจดทะเบียนบริษัทมิได้ทำภายในสามปีนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนหนังสือบริคณห์สนธิ ให้หนังสือบริคณห์สนธินั้นสิ้นผล

36

๒.๒ ผู้เริ่มก่อการจัดให้มีผู้เข้าซื้อหุ้นจนครบ
 มาตรา ๑๑๐๐ ผู้เริ่มก่อการทุกคนต้องลงชื่อซื้อหุ้น ๆ หนึ่งเป็นอย่างน้อย
 มาตรา ๑๑๐๒ ห้ามมิให้ชี้ชวนประชาชนให้ซื้อหุ้น
 - ต้องแสดงเจตนาเสนอขายหุ้นโดยตรง ไม่ใช่ประกาศโฆษณาแก่สาธารณชน
 เพราะไม่มีการควบคุมการบริหารงานบริษัทจำกัด อาจเกิดความเสียหาย
 มาตรา ๑๑๐๔ จำนวนหุ้นทั้งหมดซึ่งบริษัทคิดจะจดทะเบียนนั้น ต้องมีผู้
 เข้าซื้อชื่อหรือออกให้กันเสร็จก่อนการจดทะเบียนของบริษัท
 - เพราะบริษัทเป็นนิติบุคคล ต้องมีคนซื้อหุ้นแน่นอน ป้องกันความเสียหาย
 แก่ประชาชน

37

มาตรา ๑๑๐๕ อันหุ้นนั้น ท่านห้ามมิให้ออกโดยราคาต่ำกว่ามูลค่าของ
 หุ้นที่ตั้งไว้

การออกหุ้นโดยราคาสูงกว่ามูลค่าของหุ้นที่ตั้งไว้นั้น หากว่าหนังสือ
 บริคณห์สนธิให้อ่านางไว้ ก็ให้ออกได้

.....

- ดูประกอบมาตรา ๑๑๑๗ อันมูลค่าของหุ้น ๆ หนึ่งนั้น มิให้ต่ำกว่าห้าบาท
- มูลค่าหุ้นเท่าใดก็ได้ แต่ต้องไม่ต่ำกว่า ๕ บาท
- จะออกหุ้นโดยกำหนดราคาต่ำกว่ามูลค่าไม่ได้ เจ้าหนี้เสียเปรียบ เช่น
 บริษัทมีทุนจดทะเบียน ๑๐๐ ล้าน มูลค่าหุ้นละ ๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน
 ๑๐,๐๐๐ หุ้น แต่ขายจริงหุ้นละ ๒๐๐ บาท ทุนจะหายไป
- กรณีออกหุ้นโดยราคาสูงกว่ามูลค่าของหุ้น ต้องกำหนดไว้ในหนังสือ
 บริคณห์สนธิ จึงจะทำได้

38

มาตรา ๑๑๐๖ การที่เข้าซื้อชื้อหุ้นนั้นย่อมผูกพันผู้เข้าซื้อโดยเงื่อนไขว่า ถ้า
 บริษัทตั้งขึ้นแล้วจะใช้จำนวนเงินค่าหุ้นนั้น ๆ ให้แก่บริษัทตามหนังสือชี้ชวน
 และข้อบังคับของบริษัท
 - สัญญาเข้าซื้อหุ้น มีผลสำเร็จต่อเมื่อบริษัทจัดตั้งสำเร็จ เรียกเงินค่าหุ้นก่อน
 ไม่ได้

39

๒.๓ ประชุมตั้งบริษัทและมอบการทั้งปวงให้กรรมการ

มาตรา ๑๑๐๗ วรรคหนึ่ง เมื่อหุ้นชนิดซึ่งจะต้องลงเงินนั้นได้มีผู้เข้าซื้อชื่อ
 หมดแล้ว ผู้เริ่มก่อการต้องนัดบรรดาผู้เข้าซื้อชื้อหุ้นมาประชุมกันเป็นการ
 ประชุมใหญ่โดยไม่ชักช้า ประชุมอันนี้ให้เรียกว่าประชุมตั้งบริษัท

- ผู้เริ่มก่อการเป็นผู้เตรียมการและนัดประชุมตั้งบริษัท หลังจากมีผู้เข้าซื้อชื้อ
 หุ้นชนิดที่ชำระด้วยเงินหมดแล้ว

40

มาตรา ๑๑๐๘ กิจการอันจะพึงทำในที่ประชุมตั้งบริษัทนั้น คือ

(๑) ทำความตกลงตั้งข้อบังคับต่าง ๆ ของบริษัท ทั้งนี้ ควรกำหนดวิธีการแก้ไขปัญหา หรือข้อขัดแย้งที่ไม่สามารถหาข้อยุติหรือไม่สามารถลงมติระหว่างกรรมการหรือผู้ถือหุ้นไว้ด้วย

-ข้อบังคับบริษัท เช่น จำนวนกรรมการ การเรียกประชุมกรรมการ การประชุมผู้ถือหุ้น

(๒) ให้สัตยาบันแก่บรรดาสัญญาซึ่งผู้เริ่มก่อการได้ทำไว้ และค่าใช้จ่ายอย่างหนึ่งอย่างใดซึ่งเขาต้องออกไปในการเริ่มก่อบริษัท

- มาตรา ๑๑๑๓ ผู้เริ่มก่อการบริษัทต้องรับผิดชอบร่วมกันและโดยไม่จำกัด ในบรรดาหนี้และการจ่ายเงินซึ่งที่ประชุมตั้งบริษัทมิได้อนุมัติ และแม้จะมีอนุมัติก็ยังคงต้องรับผิดชอบอยู่เช่นนั้นไปจนกว่าจะได้จดทะเบียนบริษัท

41

ฎีกาที่ ๑๙๕๒/๒๕๓๘

ขณะจำเลยที่ ๒ เข้าทำสัญญากับโจทก์ ยังอยู่ในระยะเวลาดำเนินการก่อตั้ง และขอจดทะเบียนจำเลยที่ ๑ อยู่ จำเลยที่ ๒ ในฐานะผู้เริ่มก่อการบริษัทจึงต้องรับผิดชอบตามสัญญาที่ตนได้ทำขึ้นจนกว่าที่ประชุมตั้งบริษัทได้อนุมัติและได้จดทะเบียนบริษัทแล้วตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๑๑๓ เมื่อไม่ได้ความว่ามีการอนุมัติสัญญาดังกล่าวในการประชุมตั้งบริษัท แม้จะจดทะเบียนตั้งบริษัทจำเลยที่ ๑ และจำเลยที่ ๑ เข้าถือสิทธิตามสัญญาแล้วก็ไม่เป็นเหตุให้จำเลยที่ ๒ หลุดพ้นจากความรับผิดชอบ

- ไม่ได้ขอให้สัตยาบันขณะประชุมตั้งบริษัท ต่อมา จดทะเบียนตั้งบริษัทและบริษัทถือเอาสิทธิตามสัญญาแล้ว ผู้เริ่มก่อการก็ต้องร่วมรับผิดชอบในสัญญากับบริษัท

42

(๓) วางกำหนดจำนวนเงินซึ่งจะให้แก่ผู้เริ่มก่อการ ถ้าหากมีเจตนาว่าจะให้

-ค่าตอบแทนแก่ผู้เริ่มก่อการ

(๔) วางกำหนดจำนวนหุ้นบุริมสิทธิ...

(๕) วางกำหนดจำนวนหุ้นสามัญ หรือหุ้นบุริมสิทธิซึ่งออกให้เหมือนหนึ่งว่าได้ใช้เต็มค่าแล้วหรือได้ใช้แต่บางส่วนแล้ว เพราะใช้ให้ด้วยอย่างอื่นนอกจากตัวเงิน....

ให้แถลงในที่ประชุมโดยเฉพาะว่า ซึ่งจะออกหุ้นสามัญหรือหุ้นบุริมสิทธิให้เหมือนหนึ่งว่าได้ใช้เงินแล้วเช่นนั้น เพื่อแทนคุณแรงงานหรือตอบแทนทรัพย์สิน.....

43

-การใช้ค่าหุ้นด้วยแรงงาน ทรัพย์สินเป็นช้อยกเว้น เพราะทำให้เจ้าหน้าที่เสียหาย ปกติต้องใช้เป็นเงิน จึงต้องกำหนดไว้ขณะประชุมตั้งบริษัท แรงงานต้องเป็นแรงงานที่ทำมาแล้ว

มาตรา ๑๑๑๙ หุ้นทุก ๆ หุ้นจำต้องให้ใช้เป็นเงินจนเต็มค่า เว้นแต่หุ้นซึ่งออกตามบทบัญญัติมาตรา ๑๑๐๘ อนุมาตรา (๕) หรือมาตรา ๑๒๒๑

(๖) **เลือกตั้งกรรมการ**และพนักงานสอบบัญชีขึ้นเป็นชุดแรกของบริษัท และวางกำหนดอำนาจของคนเหล่านี้ด้วย

44

มาตรา ๑๑๐๙ ผู้เริ่มก่อการหรือผู้เข้าซื้อหุ้นจะออกเสียงลงคะแนนไม่ได้ ถ้าตนมีส่วนได้เสียโดยเฉพาะในปัญหาที่ยกขึ้นวินิจฉัยนั้น

อนึ่ง มติของที่ประชุมตั้งบริษัทย่อมไม่สมบูรณ์ เว้นแต่ที่ประชุมจะได้ลงมติโดยเสียงข้างมาก อันมีคะแนนของผู้เข้าซื้อหุ้นรวมกันไม่น้อยกว่ากึ่งจำนวนผู้เข้าซื้อหุ้นทั้งหมดซึ่งมีสิทธิลงคะแนนได้ และคิดตามจำนวนหุ้นรวมกันไม่น้อยกว่ากึ่งจำนวนหุ้นของผู้ถือหุ้นนั้น ๆ ทั้งหมดด้วยกัน

- “ส่วนได้เสียพิเศษ” มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับบริษัท**ยิ่งกว่าผลประโยชน์ที่มีในฐานะผู้ถือหุ้น** เช่น ชื่อที่ดินของผู้เริ่มก่อการ

- การตั้งเป็นกรรมการเป็นส่วนได้เสียธรรมดา

- การลงมติ ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งทั้ง “จำนวนคน” และ “จำนวนหุ้น”

มาตรา ๑๑๑๐ วรรคหนึ่ง เมื่อได้ประชุมตั้งบริษัทแล้ว ให้ผู้เริ่มก่อการบริษัทมอบการทั้งปวงให้แก่กรรมการของบริษัท

๔๖

๒.๔ กรรมการเรียกให้ผู้เข้าซื้อหุ้นใช้ค่าหุ้นอย่างน้อย ร้อยละ ๒๕

มาตรา ๑๑๑๐ วรรคสอง เมื่อกรรมการได้รับการแล้ว ก็ให้ลงมือจัดการเรียกให้ผู้เริ่มก่อการและผู้เข้าซื้อหุ้นทั้งหลายใช้เงินในหุ้นซึ่งจะต้องใช้เป็นตัวเงิน เรียกหุ้นหนึ่งไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้า...

มาตรา ๑๑๐๕ อันหุ้นนั้น ท่านห้ามมิให้ออกโดยราคาต่ำไปกว่ามูลค่าของหุ้นที่ตั้งไว้

การออกหุ้นโดยราคาสูงกว่ามูลค่าของหุ้นที่ตั้งไว้ นั้น หากว่าหนังสือบริคณห์สนธิให้อำนาจไว้ ก็ให้ออกได้ และในกรณีเช่นนั้น ต้องส่งใช้จำนวนที่ล้ำมูลค่าพร้อมกันไปกับการส่งใช้เงินคราวแรก

อนึ่ง เงินส่งใช้ค่าหุ้นคราวแรกนั้น ต้องมิให้น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้าแห่งมูลค่าของหุ้นที่ตั้งไว้

๔๖

-กรรมการเรียกค่าหุ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๕ ของมูลค่าหุ้น

-ถ้าออกหุ้นราคาเกินมูลค่า ต้องเรียกส่วนล้ำมูลค่าทั้งหมด เช่น ออกหุ้นในราคาหุ้นละ ๑๕๐ บาท สูงกว่ามูลค่า ๕๐ บาท (มูลค่า ๑๐๐ บาท) การเรียกให้ชำระค่าหุ้นครั้งแรกต้องเรียก ๒๕ บาท และส่วนล้ำมูลค่าอีก ๕๐ บาท รวม ๗๕ บาท

๔๗

๒.๕ กรรมการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทจำกัด

มาตรา ๑๑๑๑ วรรคหนึ่ง เมื่อจำนวนเงินซึ่งว่าไว้ในมาตรา ๑๑๑๐ ได้ใช้เสร็จแล้ว กรรมการต้องไปขอจดทะเบียนบริษัทนั้น

มาตรา ๑๑๑๒ วรรคหนึ่ง ถ้าการจดทะเบียนมิได้ทำภายในสามเดือนนับแต่ประชุมตั้งบริษัทไซ้ ท่านว่าบริษัทนั้นเป็นอันไม่ได้ตั้งขึ้น และบรรดาเงินที่ได้รับไว้จากผู้เข้าซื้อหุ้นนั้นต้องใช้คืนเต็มจำนวนมิให้ลดเลย

มาตรา ๑๑๐๔ จำนวนหุ้นทั้งหมดซึ่งบริษัทคิดจะจดทะเบียนนั้น ต้องมีผู้เข้าซื้อหรือออกให้กันเสร็จก่อนการจดทะเบียนของบริษัท

-การจดทะเบียนบริษัท ต้อง ๑) มีผู้เข้าซื้อหุ้น ๒) มีการใช้เงินค่าหุ้นตามข้อ ๒.๔ และ ๓) ยื่นจดทะเบียนภายใน ๓ เดือน นับแต่วันประชุมตั้งบริษัท

๔๘

มาตรา ๑๑๑๑ วรรคสอง คำขอและข้อความที่ลงในทะเบียนนั้น ให้ระบุนายการตามที่ได้ตกลงกันในที่ประชุมตั้งบริษัท ดังต่อไปนี้ คือ

(๑) จำนวนหุ้นทั้งสิ้นซึ่งได้มีผู้เข้าซื้อชื่อ หรือได้จัดออกให้แล้ว แยกให้ปรากฏว่าเป็นชนิดหุ้นสามัญเท่าใด หุ้นบุริมสิทธิเท่าใด

(๒) จำนวนหุ้นสามัญหรือหุ้นบุริมสิทธิ ซึ่งออกให้เหมือนหนึ่งว่า ได้ใช้เต็มค่าแล้วหรือได้ใช้แต่บางส่วนแล้ว นอกจากที่ใช้เป็นตัวเงิน และหุ้นที่ได้ใช้แต่บางส่วนนั้น ให้บอกว่าได้ใช้แล้วเพียงใด

(๓) จำนวนเงินที่ได้ใช้แล้วหุ้นละเท่าใด

(๔) จำนวนเงินที่ได้รับไว้เป็นค่าหุ้นรวมทั้งสิ้นเท่าใด

(๕) ชื่อ อาชีพ และที่สำนักของกรรมการทุกคน

๑๑

(๖) ถ้าให้กรรมการต่างมีอำนาจจัดการของบริษัทได้โดยลำพัง ตัวให้แสดงอำนาจของกรรมการนั้น ๆ ว่าคนใดมีเพียงใด และบอกจำนวนหรือชื่อกรรมการซึ่งจะลงชื่อเป็นสำคัญผูกพันบริษัทได้นั้นด้วย

(๗) ถ้าตั้งบริษัทขึ้นชั่วคราวกำหนดอันหนึ่ง ให้บอกกำหนดอันนั้นด้วย

(๘) ที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่และสาขาทั้งปวง

-อำนาจกรรมการ เช่น ก็คนลงลายมือชื่อ ประทับตราบริษัท

-ผลโดยทั่วไปของการจดทะเบียน

๑. บริษัทเป็นนิติบุคคล มีสิทธิหน้าที่ความรับผิดชอบภายในขอบวัตถุประสงค์ **มาตรา ๑๐๑๕** ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทเมื่อได้จดทะเบียนตามบัญญัติแห่งลักษณะนี้แล้ว ท่านจัดว่าเป็นนิติบุคคลต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นทั้งหลายซึ่งรวมเข้ากันเป็นหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น

๑๑

มาตรา ๖๖ นิติบุคคลย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น ภายในขอบแห่งอำนาจหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ที่ได้บัญญัติหรือกำหนดไว้ในกฎหมาย ข้อบังคับ หรือตราสารจัดตั้ง

๒. **มาตรา ๑๐๒๐** บุคคลทุกคนเมื่อได้เสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวงแล้ว ชอบที่จะตรวจเอกสารซึ่งนายทะเบียนเก็บรักษาไว้ได้ หรือจะขอให้คัดสำเนาหรือเนื้อความในเอกสารฉบับใด ๆ...

มาตรา ๑๐๒๑ นายทะเบียนทุกคนจะต้องแต่งย่อรายการซึ่งได้ลงทะเบียนส่งไปลงพิมพ์โฆษณาในหนังสือราชกิจจานุเบกษาเป็นคราว ๆ ตามแบบซึ่งรัฐมนตรีเจ้ากระทรวงจะกำหนดให้

มาตรา ๑๐๒๒ เมื่อได้พิมพ์โฆษณาดังนั้นแล้ว ท่านให้ถือว่าบรรดาเอกสารและข้อความซึ่งลงทะเบียนอันใดกล่าวถึงในย่อรายการนั้น เป็นอันรู้แก่บุคคลทั้งปวง...

๑๑

-ผลโดยเฉพาะของการจดทะเบียน

๑. ผู้เริ่มก่อการหลุดพ้นจากความรับผิดในหนี้และการจ่ายเงินซึ่งที่ประชุมตั้งบริษัทอนุมัติ

มาตรา ๑๑๑๓ ผู้เริ่มก่อการบริษัทต้องรับผิดชอบร่วมกันและโดยไม่จำกัด ในบรรดาหนี้และการจ่ายเงินซึ่งที่ประชุมตั้งบริษัทมิได้อนุมัติ และแม้จะได้อนุมัติก็ยังต้องรับผิดชอบเช่นนั้นไปจนกว่าจะได้จดทะเบียนบริษัท

๒. ผู้เข้าซื้อชื่อหุ้นจะยกเหตุบอกกล่าวบอกโมฆียกรรมบางเหตุไม่ได้ ต้องฟ้องผู้เริ่มก่อการเป็นละเมิดส่วนตัว

มาตรา ๑๑๑๔ เมื่อบริษัทได้จดทะเบียนแล้ว ผู้เข้าซื้อชื่อหุ้นจะร้องฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนการที่ตนได้เข้าซื้อชื่อ โดยยกเหตุว่าสำคัญผิด หรือต้องข่มขู่ หรือถูกหลวงล่อลวงนั้น ท่านว่าหาอาจทำไม่ได้

๑๒